

Sten Niklasson

Mineralletning i Mexiko

Jeepen stannade med ett olycksbådande skrammel. Ur dammolnet plirade ett par misstänksamma ögon från förarsätet.

- "Buenos dias, senior. Vi är mineralsamlare från Sverige och letar efter en opalgruva, som heter "La Carbonera".

- "La Carbonera? Det är för långt att gå till fots i hettan. Jag äger en gruva några kilometer härifrån. Hoppa in så skall jag visa er runt"

Cigaretten under den obligatoriska mexikanska mustaschen vippade till och indikerade ett bakre lastutrymme fyllt med verktyg och dynamitlådor. Det var dessutom uppfyllt av en stor hund, som morrande och med bakåstrukna öron klart visade sin åsikt om sällskapet.

Omtöcknade av dieselavgaser och ordentligt mörbultade anlände vi efter någon halvtimme till gruvan. Jeepens färd över väglösa bergskammar, ofta med ett hjul fritt spinnande över gamla övergivna schakt, tillhör det man helst vill glömma.

Tioalet arbetare i gruvan, vilkas anleten var

som klippta ur "Viva Zapata", avlönades genom ett outgrundligt vinstandelsystem. Skyddsutrustning i form av hjälmar, handskar osv. ansågs förmodligen oförenlig med machoidealet. Gruvan, som drevs med museifärdiga handdieselaggregat i horisontella orter från bergssidan, saknade ventilation. Efter skott

skrotades tak och väggar med handspett, sedan det värsta dammet lagt sig. Då opalerna, som ofta är av god smyckekvalitet, ligger inbäddade i hård rhyolit, är sprängning nödvändig. Detta medför att åtskilliga stenar skadas.

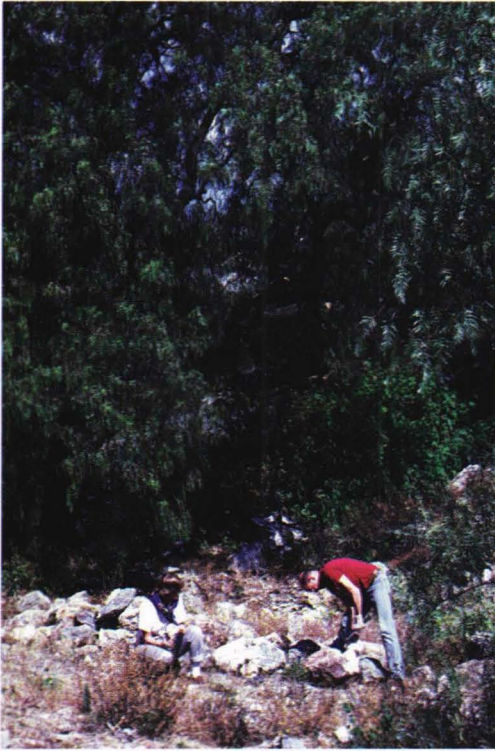
Sedan alla fått klart för sig att vi inte var vanliga nordamerikanska gringos, tinade

stämningen upp, och man visade stolt upp dagens opalskörd. Gruvägaren bjöd på Mexi-Cola och poetiska historier om sina möten med UFOs uppe på berget. Till och med hunden slutade visa tänderna.

När mörkret föll, återfann vi vår egen bil vid foten av berget. Den hade både hjul och vindrutetorkare kvar, och

i bagageutrymmet lastade vi bl.a. en vit opal stor som en hand, samt smärre stycken av ädlare slag.

Att köra bil i Mexiko kräver förutseende, fantasi och ett mått av bravado. Huvudvägnätet är av utmärkt kvalitet. Det kan man inte säga om resten. Väganslagen räcker ofta inte

*Stenknacking
under
rosepepparträden*

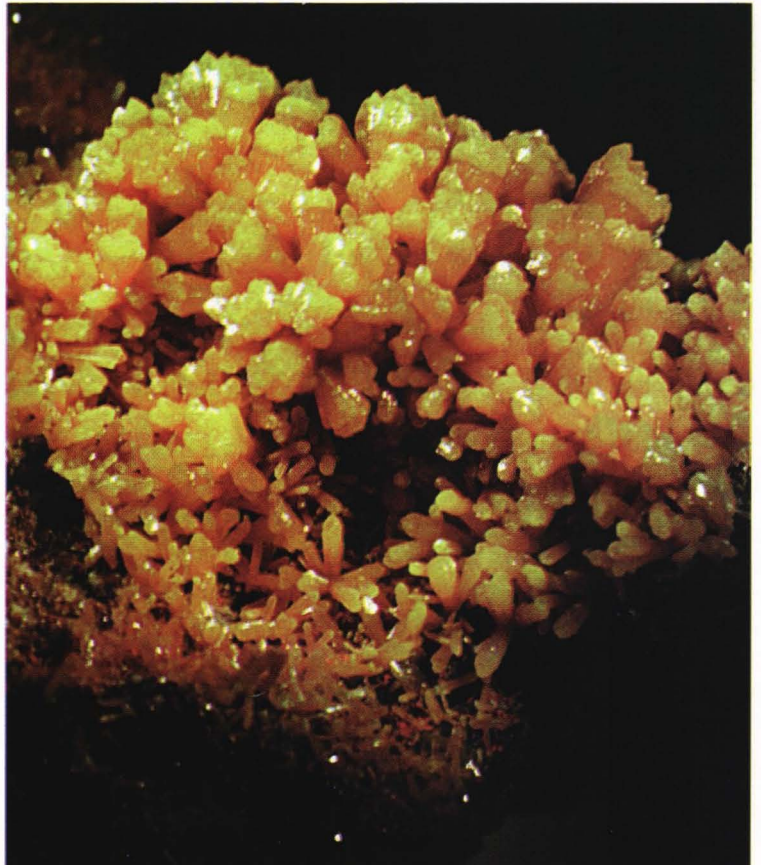
ut det mera beskedliga honungsbiet. Då jag vände på ett stenblock i öknen norr om Guanajuato, attackerades jag blixtnabbt och med stor precision av ett sådant bi. Det smärtsamma sticket i näsan övertygade mig om det välbetänkta i denna kampanj. Skallerormarna lyste däremot med sin frånvaro.

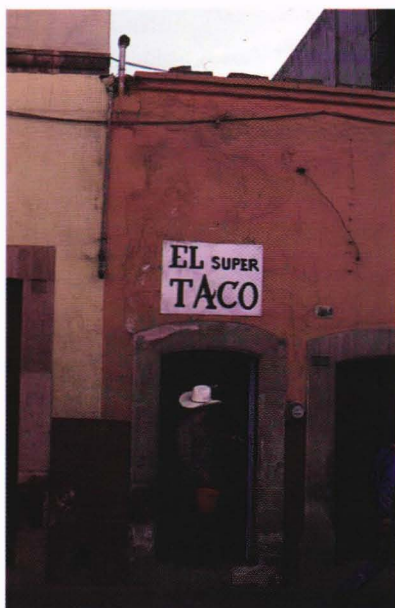
Mexiko är känt för sina Magater, många med fantasifulla handelsnamn som "Bird of paradise", "Confetti", "Fisheye",

*Mimetitt fra Mexico, arkivfoto-
STEIN*

till broar med två körfält. Om två bilar närmar sig en smal bro från var sin sida, anser sig den som först blinkar med strålkastarna ha rätt till företräde. Detsamma gäller den som tutar först och ljudligast med signalhornet i vägkorsningar. Prestigen i trafiken är viktigare än säkerheten. Skyltar med texten "Cuidado con el ganado", dvs "Se upp för boskap", är vanliga. Kreaturslik och bilvrak längs vägarna ger uppmaningen en viss tyngd.

Här och där på landsbygden hänger blå plastpåsar i träden. Det är fällor avsedda för en aggressiv art av bi, som invaderat Mexiko söderifrån, och som tränger

Inget för känsliga magar

Hemimorphit i limonit, Mapini

*Stenskåding hos
Sr Lopez i
Tepatate*

“Crazy laze” och “High Fidelity”. Vi hittade en kulle vid namn Tula, ca 60 km söder om staden San Luis Potosi, där det enligt uppgift skulle finnas en botryoidal kalcedon med inslag av limonite, kallad eldagat. Hela kullen visade sig vara beströdd med agater, och efter en halvtimme hade vi fyllt alla rimliga samlarbehov.

En pojke till häst hade följt våra förehavanden på avstånd. Då vi inledde vandringen tillbaka, möttes vi av pojkens släktingar, som ville sälja hela hinkar med agater för en blygsam summa. Insikten om svårigheten att försörja sig i det ofruktbara området fick oss att köpa mer än vi behövde.

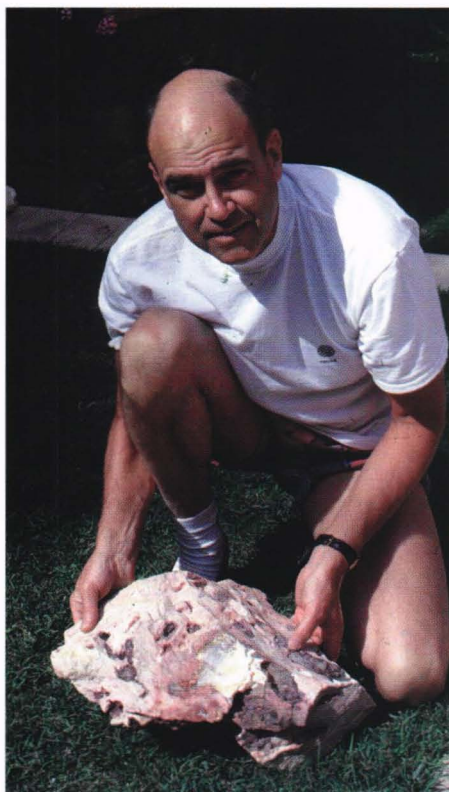
I de sydligare delarna av Mexiko har ortnamnen ofta mayaindianskt ursprung. Det är förenat med vissa svårigheter att fråga efter vägen till platser, vars namn är så gott

som outtalbara, såsom Telixtlahuaca, Cacahuamilpa eller Teotihuacan. Vi hade betydligt lättare att finna fram till den lilla byn Tepetate uppe på centralplatån, i vars närhet flera gruvor brutits på topas.

Som vanligt utgjorde byns kafé mötesplats och kommunikationscentrum. När vi klev in, hade det lokala elektricitetsbolaget uppbörd, och de flesta byinnevånarna var där för att med flottiga pesossedlar säkerställa framtida leveranser av den livsviktiga strömmen. Då vi framförde vårt ärende, förklarade en man att hans far hade arbetat i en av gruvorna och kunde hjälpa oss.

Sr Lopez var lika liten och tunn, som hans fru var stor och frodig. Med sedvanlig mexikansk gästfrihet bjöds vi in i familjens hus, som hade jord- och betonggolv och fönster utan glas. Snart plockades lådor med topaser fram och väganvisningar lämnades. Efter en stunds gemytligt samspråk drog Sr Lopez mig avsides. Under sängen fanns en låda, ur vilken frambragtes en magnifik, ca tio cm lång, danburitekristall. Den ingår numera i samlingen.

I Fresnillo, Zacatecas, öppnades den första silvergruvan i mitten av 1500-talet. Silvret, som bl.a.

Författaren med en ädelopal

förekommer i form av pyrargyrite, proustite och argentite finns i någon meter breda malmgångar. Huvudmineralen är galena och marmatite. Silverhalten är i genomsnitt 200 gr per ton malm. De jättelika varparna beräknas innehålla 30 miljoner ton material. De är dock helt ointressanta för samlare av silvermineral.

Vi kunde efter samtal med gruvgeologerna ta

med oss goda stuffer hämtade direkt från malmvagnarna. Några av dessa stuffer innehåller också stephanite och polybasite.

Kullarna runt Zacatecas är genomborrade av gruvhål. I varparna kunde vi utan svårighet hitta vackert kristalliserad chalcopyrite, datolite och ett flertal zeoliter.

Bland Mexikos många fyndplatser för mineral intar Ojuelagruvan nära Mapimi i Durango, en särställning. Namnet betyder "Det lilla ögat" och hänför sig till ett litet hål i kalkstenen på toppen av berget Bufa. Under detta berg finns 300 km gruvgångar, i vilka guld, silver och bly brutits under flera hundra år. Malmen, huvudsakligen silverförande galena, arsenopyrite, pyrite och

Perfekt topaskristall, ca 5 cm, Tepetate

Danburit. Två sammanväxta XX beströdda med calcit XX

sphalerite, förekommer i vertikala rör, som tränger upp genom dolomitisk kalksten. De vackrast kristalliserade

Eldopal, San Juan del Rio
mineralen återfinns i drusrum i goethite. Adamite, mimetite, hemimorphite, ofta i förening med bindheimite, rosasite och plattnerite tillhör denna kategori. Bland sällsyntheterna återfinns carminite, murdockite och den kanariegula legranditen.

Många områden i Mexiko är mineralogiskt utforskade. Bland dem som vi planerar att besöka någon gång i framtiden finns Oaxaca i södra delen av landet. I samband med arkeologiska utgrävningar har åtskilliga stora, helt orörda pegmatiter påträffats. Tyvärr rör det sig om områden, som bara är tillgängliga på hästryggen. Ett liknande område är det tropiska Chiapas, som för tillfället utgör centrum för oroligheter mellan indianbefolkningen och myndigheterna. Det rapporteras om betydande vaskfynd av guld och ädelstenar i flodbäddarna och fossilförande bärnsten i klumpar större än ett manshuvud. Att färdas i denna delstat måste vara som att

resa i historien. Här bor 1,5 miljoner mayaättlingar som fortfarande talar något av de fyra mayaspråken. Tzotzil, Tzeltal, Chol och Tojolobal med ett femtiotal skilda dialekter.

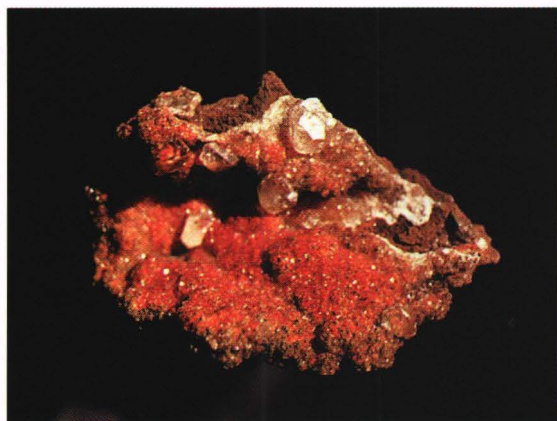
Det kan förutsättas att flera nya namn kommer att läggas till listan över mineral som uppkallats efter mexikanska lokaliteter. Den listan innefattar redan t.ex. alamosite, cocinerite, cosalite, cristobalite, durangite, guadalcazarite, guanajualite, hidalgoite, jalpaite, lucianite, valencianite, xalostocite och xonotlite.

Faktaruta

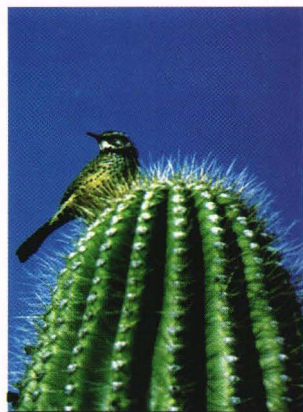
Mexico har en yta på knappt två miljoner km², dvs. drygt tre gånger Frankrikes. Folkmängden, 90 miljoner, består av 30% indianer, 15% vita och 55% mestiser.

Klimatet är mestadels tropiskt plataklimat med stora temperaturskillnader mellan natt och dag. Bara kusterna och halvön Yucatan har tropiskt låglandsklimat med djungelvegetation.

En bergskedja med namnen Sierra Madre Occidental och Sierra Madre del Sur sträcker sig från norr till söder och

*Hematitiserad
kalcit med
enstaka klara
kristallindivider
i limonit,
Mapini*

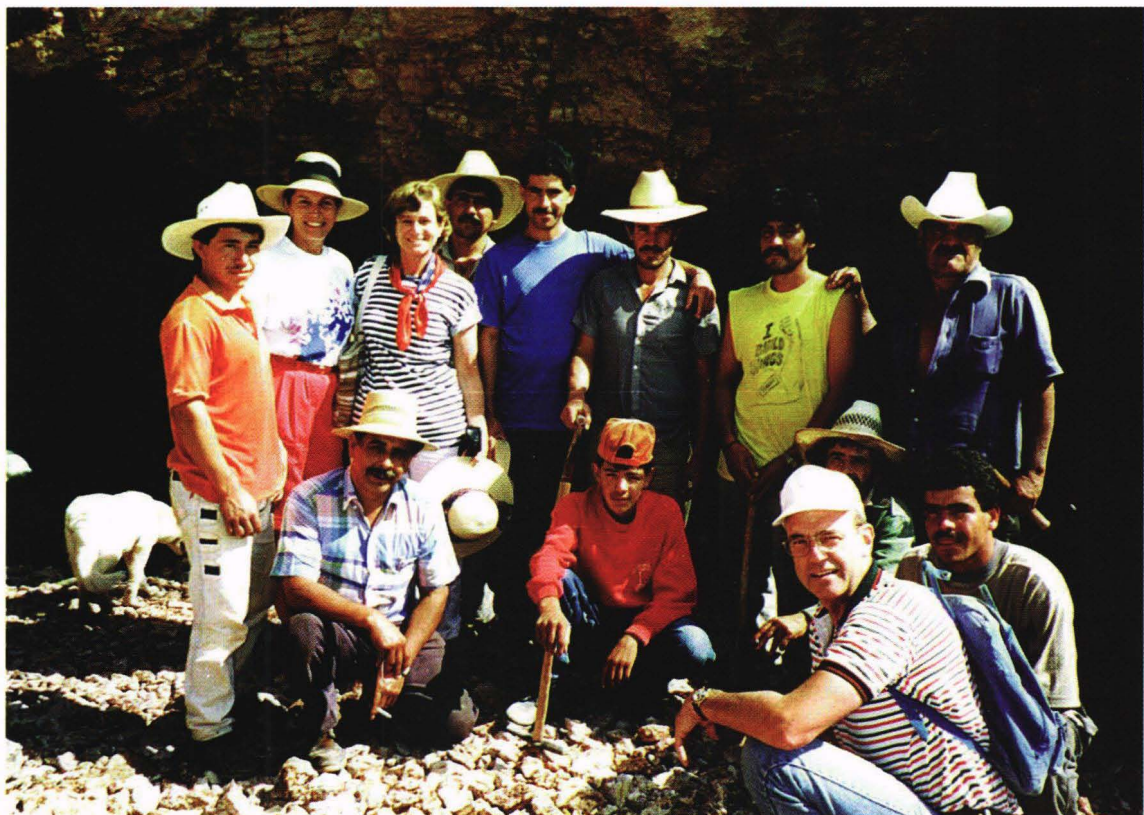
*Dette er en fugl som
finnes i Mexico, men
ingen steinskvett
(red. anm. og foto)*

dominerar med höjder på ca 3000 meter den västra delen av landet. I öster reser sig i samma riktning Sierra Madre Oriental.

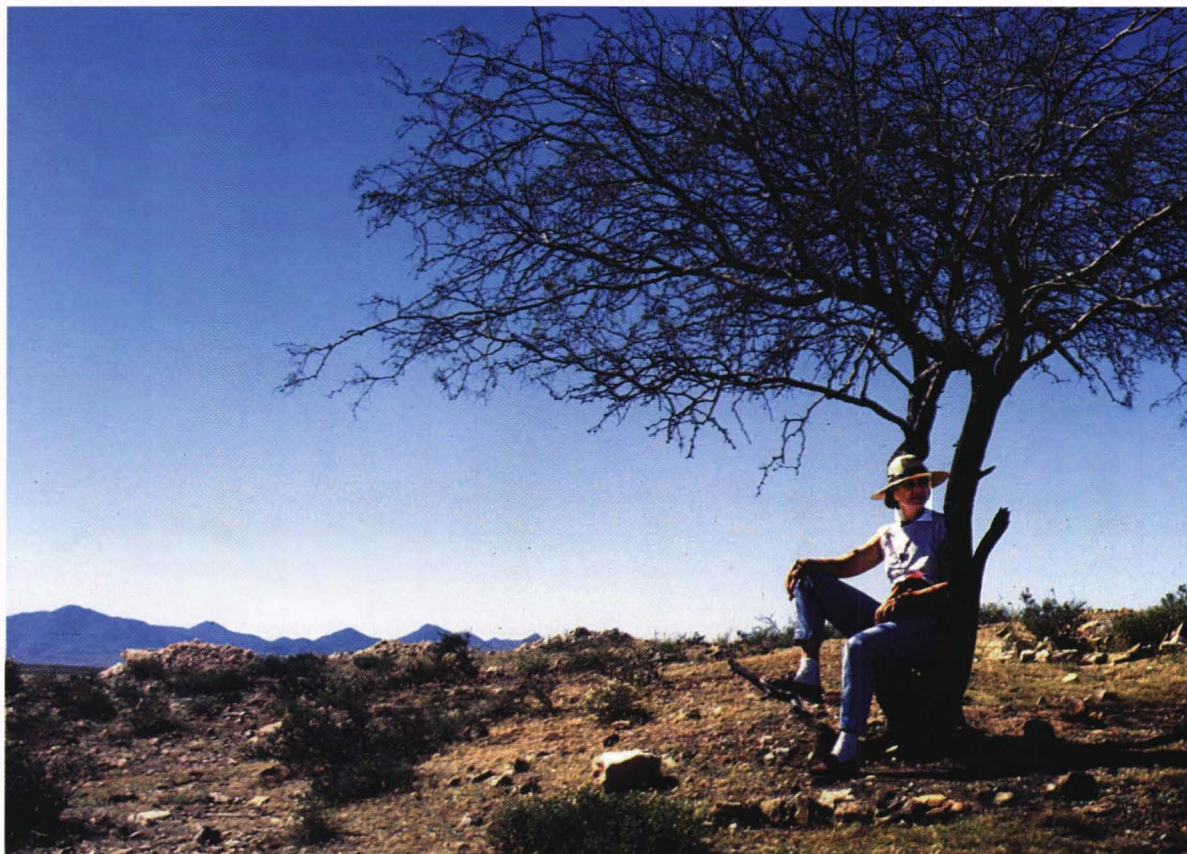
Floderna har i mäktiga 1500 meter djupa

raviner skurit sig ner genom de översta eruptivlagren till lägre belägna prekambryska, plaeozoiska och mesoziska bergarter och har också här och där blottat intrusiva graniter, andesiter och dioriter.

Mexiko delas i öst-västlig riktning från Capo Corientes till Vera Cruz av en aktiv vulkankedja, som markerar ursprunget till landets många jordbävningar. Norr om detta vulkaniska bälte ligger den

Från opalgruvan

Även ett bladlöst trä erbjuder lite skugga

höga centralplatån med
vidsträckt ökenområden.
Platån domineras av veckade

krit- och tertiärlager, som
övertäckts av lavabäddar
med vulkaniska bergarter

såsom andesit, rhyolit och
dacit.

Årets höjdpunkt! XIV:e Internationella Mineral- och Stenmässan

i Västerås, 4 - 5 oktober.

Byte och försäljning av
mineral, smycken
och slipade stenar mm.

Fri parkering. Fritt inträde. Servering.

Vägvisning från E18 (Rocklundamotet) i Västerås.

Packa in familj och vänner i bilen och kom hit.

För mera info kontakta: Lennart Öhman, Högviltsvägen 3, S-722 42 Västerås

